

Svensk domstols behörighet i vårdnadsfall enligt Bryssel II-förordningen

I rättsfallet tar Högsta domstolen ställning till vad uttrycket ”alla parter i förfarandet vid den tidpunkt då talan väcks” i artikel 12.3 i Bryssel II-förordningen betyder och vad som krävs för att en domstols behörighet ska anses förenlig med ”barnets bästa”.

Målet gällde två personer som av amerikansk domstol hade förklarats vara rättsliga fäder till ett barn efter ett surrogatarrangemang. Surrogatmodern hade av sagt sig föräldraskapet och vårdnaden om barnet till förmån för fäderna. Svensk domstol erkände domen såvitt gällde faderskapet. Därefter ansökte föräldrarna i svensk domstol om att de skulle tillerkännas vårdnaden om barnet. Varken föräldrarna eller barnet hade hemvist i Sverige, men en av föräldrarna och barnet var medborgare här. Tingsrätten och hovrätten avvisade deras talan eftersom de bedömde att svensk domstol inte var behörig att pröva den.

Svensk domstols behörighet regleras i detta fall av Bryssel II-förordningen. Enligt huvudregeln är det domstolen i den medlemsstat där barnet har hemvist som är behörig att pröva frågor om föräldraansvar. Men det finns ett undantag, om barnet har nära anknytning till den stat där den valda domstolen ligger (t.ex. om barnet är medborgare i den staten) och om domstolens behörighet har godtagits av alla parter i förfarandet vid den tidpunkt då talan väcks och denna behörighet är till barnets bästa.

Den primära frågan i målet var vad formuleringen ”alla parter i förfarandet” betyder.

Med utgångspunkt i ett avgörande från EU-domstolen – Saponaro och Xylina – kommer Högsta domstolen fram till att formuleringen inte betyder att det är en förutsättning att sökandena har föräldraansvar för att kunna träffa en överenskommelse om behörig domstol, utan att det avgörande är att samtliga parter i det nationella förfarandet godtagit den valda behörigheten. Eftersom sökandena var de enda parterna i förfarandet och svensk domstols behörighet ansågs vara till barnets bästa kunde deras ansökan prövas. Högsta domstolen återförvisar därför målet till tingsrätten för prövning i sak.

Målnr: Ö 300-21